

Крамничка на розі

Здавалося, у цій маленькій та затишній антикварній крамничці можна знайти все — від старовинних книжок до дивовижних прикрас, які в минулому носили великосвітські красуні. А ще тут можна випити філіжанку найсмачнішої в усьому містечку кави, яку бездоганно варить власниця магазину Сюзанна. Так, «Пікок Емпоріум» — місце прекрасних речей та пристрасних таємниць. Одну з таких таємниць має сама Сюзанна. Вона й досі вважає себе винною у смерті своєї красуні-матері Афіни. Постійні конфлікти з батьком, мачухою й чоловіком лише підливають олії до вогню. Та коли секрети минулого її матері перестануть бути секретами, життя Сюзанни зміниться назавжди. Помилки Афіни вкажуть їй шлях до прощення й омріяної свободи. А ще — до справжнього, палкого кохання...

ДЖОДЖО МОЙЄС

Крамничка
на розі

Чудово, романтично, зворушливо.

Daily Mail

КСД

ДЖОДЖО
МОЙЕС

JOJO MOYES

The Peacock
Emporium

A NOVEL

ДЖОДЖО
МОЙЄС

Крамничка
на розі

РОМАН

ХАРКІВ
2023 КСД

Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля»
2023

ISBN 978-617-15-0114-0 (epub)

Жодну з частин цього видання не можна копіювати або відтворювати в будь-якій формі без письмового дозволу видавництва

Електронна версія зроблена за виданням:

Перекладено за виданням: Moyes J. *The Peacock Emporium : A Novel* / Jojo Moyes. — London : Hodder & Stoughton, 2014. — 464 p.

Переклад з англійської *Дар'ї Петрушенко*

Дизайнер обкладинки *Анастасія Попова*

Мойєс Дж.

М74 Крамничка на розі : роман / Джорджо Мойєс ; пер. з англ. Д. Петрушенко. — Харків : Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», 2023. — 480 с.

ISBN 978-617-15-0002-0

ISBN 978-0-340-96037-0 (англ.)

Здавалося, у цій маленькій та затишній антикварній крамничці можна знайти все: від старовинних книжок до дивовижних прикрас, які раніше носили великосвітні красуні. А ще тут можна випити філіжанку найсмачнішої в усьому містечку кави, яку бездоганно варить власниця магазину Сюзанна. Так, «Пікок Емпоріум» — місце прекрасних речей та пристрасних таємниць. Одну з таких таємниць має сама Сюзанна. Вона й досі вважає себе винною у смерті своєї матері, красуні Афіни. Постійні конфлікти з батьком, мачухою й чоловіком лише підливають оливи до вогню. Та коли секрети минулого її матері більше не будуть секретами, життя Сюзанни зміниться назавжди. Помилки Афіни вкажуть їй шлях до прощення й омріяної свободи. А ще — до справжнього, палкого кохання...

УДК 821.111

© Jojo's Mojo Ltd, 2004

© Depositphotos.com / msanca, symkin, Ann_art, обкладинка, 2023

© Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», видання українською мовою, 2023

© Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», переклад і художнє оформлення, 2023

Моїй матері й моєму батькові, Ліззі Сандерз і Джиму Мойєсу. З любов'ю та подякою

Подяки

Хотіла б подякувати Софі Грін і Джекі Бунсалл, які, хоч і зовсім не схожі на моїх головних героїнь, усе ж разом із крамницею Софі «Квітуха божевільна Софі Грін» надихнули мене на створення книжки «Крамничка на розі». А ще — усім відвідувачам, чиї особисті історії, уривки пліток, скандалів і жартів допомогли мені створити цю книжку. Я досі в захваті від того, що можуть розповісти вам люди, якщо довго стояти за касою...

Величезна подяка всім у «Годдер і Стоутон» за їхню тривалу підтримку та ентузіазм, і особлива вдячність Керолін Мейз, Джеймі Годдеру-Вільямсу, Еммі Лонггерст та Алексу Бонему, а також Гейзел Орм.

Дякую агенткам Шейлі Кроулі та Джо Френк, чиї навички довершили цю книжку, а також Вікі Лонглі та Лінді Шонессі з *AP Watt*. Дякую Браянові Сандерзу за його рибальську мудрість, Кеті Рансімен — за її знання про Аргентину. Джилл і Джону Армстронгам — за робочий простір подалі від переповнених пральних кошиків, Джеймсу й Ді Поттерам — за їхню обізнаність у сільському господарстві та тваринництві. Дякую також Джулії Кармайкл і співробітникам «Гартс» у «Саффрон Волден» за їхню підтримку, а Ганні Коллінз — за Бена, найкращу розраду в роботі.

Запізнило дякую Гранту Маккі та Джилл Тертон, які першими видали мої твори; пробачте, що продала ваше авто.

Мої вибачення і подяки також Саскії та Гаррі, які тепер розуміють, що, коли мама говорить сама із собою й періодично забуває приготувати вечерю, вона насправді не виявляє ранніх ознак божевілля, а сплачує іпотеку.

А головне: дякую Чарлі, який мириться з моєю періодичною закоханістю в моїх головних героїв і знає тепер стільки про процес написання романів, що цілком міг би опублікувати власний. І за все інше. Цілую.

Частина перша

Розділ перший

Буенос-Айрес, 2001 р.: День, коли я прийняв своє перше немовля

Утретє за тиждень вийшов з ладу кондиціонер у *Hospital de Clinicas*, і стояла така важка спека, що медсестри мусили тримати вентилятори над пацієнтами в інтенсивній терапії, намагаючись їх охолодити. Вентиляторів надіслали триста штук — подарунок від вдячного пацієнта з інсультом, бізнесмена, що займався експортом та імпортом. Одного з небагатьох у державній лікарні, у кого досі вистачало доларів, щоб розкидуватися такими речами.

Блакитні вентилятори, однак, виявилися майже такими ж надійними, як обіцянки щодо нових ліків та медичного обладнання. По всій лікарні, що потопала в шумній спеці аргентинського літа, чути було раптове «*Niño de puta!*»¹ медсестер — навіть дуже побожних зазвичай, — доки ті намагалися змусити їх працювати знову.

Я не помічав спеки. Я тремтів від власного холодного страху, страху акушера-початківця, якому щойно сповістили, що він прийматиме своє перше немовля. Беатріс, старша акушерка, яка наглядала за моїм навчанням, оголосила про це оманливо буденним тоном, важко ляснувши мене по плечах своєю пухкою смаглявою долонею, коли виходила глянути, чи вдасться поцупити трохи їжі з геріатричної палати, щоб нагодувати одну з її породіль.

— Вони в другій палаті, — сказала вона, вказуючи в бік пологового залу. — Вагітність не перша, вже має трьох дітей, але оцей ніяк не хоче виходити. Не скажу, що я його звинувачую, а ти? — Вона невесело розсміялася й підштовхнула мене до дверей. — Я повернуся за кілька хвилин.

І побачивши, як я застиг у дверях, зачувши приглушені стогони болю в кімнаті, додала:

— Ну ж бо, Турче. Ти ж знаєш, він може вийти лише одним шляхом.

Я увійшов у пологовий зал. Сміх інших акушерок досі стояв у моїх вухах.

Я збирався представитися з деякою поважністю, щоб запевнити в ній і моїх пацієнтів, і самого себе, але жінка стояла на підлозі навколішки й побілілою рукою тицяла в обличчя чоловікові, мукаючи, мов корова, тож я вирішив, що рукостискання недоречні.

— Їй потрібні якісь ліки, прошу, докторе, — сказав батько, наскільки це вдалося йому крізь п'ятірню в нього на підборідді. У його голосі, збагнув я, лунала та ж пошана, з якою я звертався до старших у лікарні.

— Ох, господи Ісусе, чому так довго? Чому так довго? — волила вона до себе, розхитуючись навколішки взад-вперед. Футболка на ній промокла від поту, а її волосся, стягнуте у хвостик, було таке вогке, що крізь нього проглядали білі смужки скальпа.

— Двоє останніх з'явилися дуже швидко, — сказав він, гладячи її волосся. — Не розумію, чому цей ніяк не виходить.

Я взяв медичні записи з краю ліжка. Вона народжувала вже майже вісімнадцять годин — тривалий час для первістка, не кажучи вже про четверту дитину. Я поборов миттєве бажання покликати Беатріс. Натомість дивився в записи, намагаючись здаватись обізнаним, і силкувався під квиління жінки перебирати в пам'яті покрокові медичні інструкції. Унизу, надворі, хтось гучно ввімкнув музику в автівці — неослабний синтетичний ритм кумбії. Я завагався, чи не зачинити вікна, але думка про те, що в цій маленькій темній кімнаті стане ще спекотніше, була нестерпна.

— Можете допомогти мені вкласти її на ліжко? — спитав я чоловіка, коли вже не міг дивитись у записи. Він миттєво підстрибнув — гадаю, зрадів, що зараз хтось щось зробить.

Коли ми підняли її, я виміряв їй тиск і, доки вона чіплялася за моє волосся, порахував тривалість переймів і обмацав живіт. Її шкіра була слизька й горіла. Голівка немовляти навіть не проглядала. Я розпитав її чоловіка про попередні пологи й не знайшов розгадки. Глянув на двері й побажав, щоб з'явилася Беатріс.

— Нема про що хвилюватися, — сказав я, обтираючи обличчя й сподіваючись, що так і є.

І тоді я побачив іншу пару, яка майже нерухомо стояла в кутку біля вікна. Вони не схожі були на пересічних відвідувачів державної лікарні: у своєму яскравому дорогому одязі вони були б доречніші у швейцарській лікарні по той бік площі. Волосся жінки, пофарбоване в дорогому салоні, лежало зачесане назад в елегантний шиньйон, але макіяж не пережив задушливої сорокаградусної спеки й поплив на її блискучому обличчі, розмазавшись смужками та колами під її очима.

Вона тримала чоловіка під руку й напружено споглядала сцену, що відбувалася перед нею.

— Їй потрібні ліки? — спитала вона, обернувшись до мене. — Ерік може принести їй ліків.

«Її мати?» — відсторонено подумав я. Щось вона здавалася надто молодою.

— Надто пізно для ліків, — сказав я, намагаючись говорити впевнено.

Усі вони вичікувально дивилися на мене. Беатріс і не думала з'являтися.

— Я її зараз швиденько огляну, — сказав я. Не схоже було, що хтось із них зупинить мене, тож я не мав вибору, окрім як це зробити.

Я підсунув п'ятки породіллі до сідниць і розсунув її коліна. Потім зачекав до наступної перейми і так м'яко, як міг, обмацав краї піхви. Під час затяжних пологів це могло бути боляче, але вона вже була така втомлена, що ледве стогнала. Я стояв хвилину, намагаючись розібратися. Шийка повністю розкрилась, і все ж я не відчував голівки немовляти... я мимохідь спитав себе, чи це не ще один розіграш з боку акушерок, як ота лялька, яку вони просили мене зігрівати в кувезі. Раптом я відчув легкий наплив хвилювання. Усміхнувся всім обнадійливою усмішкою й рушив до шафи з інструментами, сподіваючись, що те, що я шукаю, досі не поцупили до іншого відділення. Але вона була на місці, немов такий собі маленький сталевий в'язальний гачок, — моя чарівна паличка. Я стиснув її в долоні, відчуваючи таку собі ейфорію від того, що зараз станеться, — від того, що я зараз здійсно.

Повітря прорізав ще один скрик жінки на ліжку. Трохи страшно було робити це без нагляду, але я знав, що нечесно чекати довше. І зараз, коли монітор серцебиття плода більше не працював, я не міг знати, чи дитина в біді.

— Тримайте її нерухомо, будь ласка, — сказав я чоловікові і, ретельно розрахувавши час між переймами, просунув усередину гачок та проштрикнув крихітну дірочку в ще одному водному міхурі, усвідомивши, що саме він заважає просуванню немовляти. Навіть крізь стогін жінки й шум машин за вікном я почув чарівний легкий звук лускання, коли мембрана піддалася мені. Раптом ринула рідина,

і ось жінка вже сиділа та з деяким подивом і неабияким нетерпінням казала:

— Я маю тужитись.

І в цю мить з'явилася Беатріс. Вона помітила інструмент у моїй руці, рішучість, що повернулася на обличчя жінки, і, підтримуючи її разом із чоловіком, кивнула мені, щоб я продовжував.

Що було далі, я пам'ятаю не дуже чітко. Пам'ятаю, як побачив м'який, приголомшливий жмут темного волосся, а тоді схопив жінку за руку й приклав до нього, щоб заохотити цим і її. Пам'ятаю, як наказував їй тужитись і дихати, і, коли почала виходити дитина, волав так само голосно, як коли ходив з батьком на футбол, — від полегшення, шоку й радості. І пам'ятаю ту картину, коли прекрасна дівчинка вислизнула мені в руки і її мармурово-блакитна шкіра швидко зробилася рожевою, наче в хамелеона, не встигла вона видати свій перший жадібний крик обурення через запізнілу появу на світ.

І, на мій сором, пам'ятаю, що мусив відвернутися, бо коли перері́зав пуповину й поклав її на груди матері, то усвідомив, що плачу, й не хотів, щоб Беатріс дала іншим акушеркам черговий привід поглузувати.

Вона з'явилася за моїм плечем, потираючи брову, і жестом указала за спину.

— Коли закінчиш, — тихо сказала вона, — я зазирну нагору й спробую знайти доктора Карденаса. Вона втратила багато крові, і я не хочу, щоб вона рухалася, доки її не оглянуть.

Я ледве чув її, і вона це знала. Тому штурхнула мене в щиколотку.

— Непогано, А́ле, — сказала вона, всміхаючись. Це вона вперше назвала мене на моє справжнє ім'я. — Може, наступного разу навіть згадаєш зважити немовля.

Я вже готовий був відповісти в тому ж дусі, хоч раз не змовчати. Піднесення надало мені сміливості. Та доки ми говорили, я усвідомив, що атмосфера в кімнаті змінилася. Беатріс теж це помітила й завмерла на місці. Там, де зазвичай лунало зачароване туркотіння молодої матері, тихий шепіт зачудованих родичів, зараз чути було лише тихе благання:

— Дієто, ні, ні, Дієто, будь ласка...

Елегантно вдягнена пара наблизилася до ліжка. Білява жінка, помітив я, тремтіла із загадковою півусмішкою на обличчі. Її рука

боязко потяглася до немовляти.

Мати притискала дитину до грудей, заплющивши очі, і шепотіла своєму чоловікові:

— Дієго, ні, ні, я не можу.

Чоловік гладив її по обличчю.

— Луїзо, ми домовилися. Ти ж знаєш, ми домовилися. Нам нема чим годувати дітей, не кажучи про ще одну.

Не розплющуючи очей, вона стискала кощавими руками запряну лікарняну шаль.

— Все налагодиться, Дієго. Ти знайдеш більше роботи. Будь ласка, *amor*², будь ласка, ні...

Обличчя Дієго зморщилося. Він потягнувся до неї й став повільно, по одному, віднімати пальці дружини від дитини. Вона вже волила:

— *Ні! Ні, Дієго, будь ласка!*

Радість від народження випарувалася, і я відчув нудоту глибоко в нутрі, усвідомивши, що відбувається. Я ладен був втрутитись, але Беатріс, із незвично похмурим виразом обличчя, зупинила мене ледь помітним хитанням голови.

— Вже третя за рік, — буркнула вона.

Дієго все ж удалося забрати немовля. Він міцно притиснув дитину до грудей, не дивлячись на неї, а тоді, замружившись, відняв від себе. Білява жінка ступила вперед.

— Ми так її любитимемо, — сказала вона, і її пронизлива вимова, властива вищому класу, тремтіла від сліз. — Ми так довго чекали...

Цієї миті мати оскаженіла, намагаючись вибратися з ліжка, і Беатріс підстрибнула й притиснула її назад.

— Вона не має рухатись, — сказала медсестра голосом, різкішим від мимовільної співучасті. — Дуже важливо, щоб ви не давали їй рухатись, доки не прийде лікар-консультант.

Дієго обвив дружину руками. Важко було сказати, чи він заспокоює, чи ув'язнює її.

— Вони дадуть їй усе, Луїзо, а гроші допоможуть нам прогодувати дітей. Ти маєш думати про дітей, про Паолу, про Сальвадора... Згадай, як усе було...

— *Моя дитина!* — верещала мати, не чуючи, дряпаючи обличчя чоловіка, безсила проти винуватої хватки Беатріс. — Ви не можете забрати її!

Її нігті лишали закривавлений слід, та навряд чи він помічав. Я стояв біля мийки, доки пара відступала до дверей, а у вухах стояв нестримний крик болю, який я так ніколи й не забув. Не міг навіть більше дивитися на дитину, яку з такою радістю приймав.

І до сьогодні я не здатен згадати краси першої дитини, якій допоміг з'явитися на світ. Пам'ятаю лише крики тієї матері, вираз горя, закарбований на її обличчі, — горя, полегшення якому (я розумів це навіть попри свою недосвідченість) ніколи не настане. І пам'ятаю, як білява жінка, шокована, але рішуча, кралася геть, немов злодійка, і тихо промовляла:

— Її любитимуть.

Сотню разів вона промовила це, хоча ніхто не слухав:

— Її любитимуть.

[1](#) Сучий син! (исп.) — Тут і далі прим. пер.

[2](#) Коханий (исп.).

Розділ другий

1963 р.: Фремлінгтон-Голл, Норфолк

Потяг зробив шість незапланованих зупинок між Норвічем і Фремлінгтоном, і нескінченна крижана синь неба темнішала, хоч була ще навіть не п'ята. Кілька разів Віві спостерігала, як охоронці вистрибували з лопатами, щоб розчистити черговий замет на колії, й відчувала, як її нетерпіння через затримку витісняє парадоксальне вдовolenня.

— Сподіваюся, ті, хто нас забере, мають протиковзні ланцюги, — сказала вона. Вікно вагона затуманилося від її подиху, тож довелося протирати віконце в ньому пальчиком у рукавичці. — Не хочеться штовхати машину крізь це.

— Тобі не доведеться штовхати, — сказав Дуглас з-поза своєї газети. — Штовхатимуть чоловіки.

— Буде страшенно слизько.

— У таких чоботях, як у тебе, — так.

Віві глянула на свої нові чоботи «Курреж», тихо задоволена, що він помітив. Абсолютно не за погодою, сказала її мати, сумно додавши батькові Віві, що наразі «їй нічого не втовкмачиш». Віві, зазвичай поступлива в усьому, виявила нетипову рішучість, відмовляючись взувати гумові чоботи. Вона вперше їхала на бал без супроводу старших і не збиралася з'явитися там схожою на дванадцятирічну. Це була не єдина їхня баталія: волосся Віві, вишуканий букет дрібних кучериків, вкладених на маківці, не вмістилося б у добру вовняну шапку, і її мати мучилася сумнівами: чи варті її зусилля з укладання цієї зачіски ризику, що єдина донька вийде в найгіршу зимову погоду всіх часів із самим лише шаликом на голові?

— Зі мною все буде добре, — збрехала Віві. — Мені буде тепло, як в Африці.

Вона мовчки дякувала, що Дуглас не бачить її кальсонів під спідницею.

Вони були в потязі майже дві години, одну з них — без опалення: провідник сказав, що обігрівач у їхньому вагоні віддав богові душу ще до настання холодів. Вони планували їхати з матір'ю Фредеріки Маршалл у її машині, але Фредеріка злягла із залозистою лихоманкою

(як сухо зауважила мати Віві, недарма її називають «поцілунковою хворобою»), тож натомість батьки знехотя дозволили їм їхати потягом самим, з багатьма зловісними попередженнями щодо того, як важливо, щоб Дуглас «наглядав» за нею. Роками Дугласа не раз приставляли наглядати за Віві — але перспектива того, що Віві піде на один зі світських заходів року сама, явно надала цьому вагомому резонансу.

— Ти не проти, що я їду з тобою, Ді? — спитала вона, намагаючись бути кокетливою.

— Не кажи дурниць.

Дуглас ще не пробачив батькові, що той не дозволив узяти свій «воксголл віктор».

— Просто не знаю, чому батьки не дозволяють мені подорожувати самій. Вони такі старомодні...

Із Дугласом вона буде в безпеці, обнадійливо казав їй батько. Він для неї все одно що старший брат. У глибині свого розпачливого серця Віві знала, що батько має рацію.

Вона поклала ногу в чобітку на сидіння поряд із Дугласом. Він був у товстому вовняному пальті, а на його черевиках, як і в більшості чоловіків, проглядала ватерлінія сльоти.

— Сьогодні вочевидь будуть усі, хто с'як-так важливий, — сказала вона. — Багато людей, які хотіли запрошення, не змогли їх дістати.

— Могли б узяти моє.

— Очевидно, там буде та дівчина, Афіна Форстер. Та, яка нагруб'янила герцогу Единбурзькому. Ти бачив її де-небудь на танцях?

— Ні.

— Здається, вона жахлива. Мама читала про неї в колонці пліток і завела про те, як виховання за гроші не купиш, чи щось подібне.

Вона змовкла й почухала ніс.

— Мати Фредеріки вважає, що скоро такого явища, як Бальний сезон, не стане. Каже, його нищать такі, як Афіна, тому її й прозвали «останньою дебютанткою».

Дуглас пирхнув, не відриваючись від газети.

— «Остання дебютантка». Яка гниль. Увесь цей Бальний сезон — суцільна показуха. Відколи королева перестала влаштовувати прийняття при дворі.

— Та все одно це приємний спосіб бачитися з людьми.

— Приємний спосіб знайомити гарних хлопців та дівчат із підходящими кандидатами на шлюб. — Дуглас згорнув газету й поклав на сидіння поряд із собою. Відкинувся назад і зімкнув руки за головою. — Усе змінюється, Ві. За десять років таких-от балів-полювань не буде. Не буде розкішних фраків і сюртуків.

Віві була не зовсім упевнена, та подумала, що це може бути пов'язано з його одержимістю тим, що він називав «соціальною реформою», яка, здавалось, охоплювала все: від освітніх ініціатив Джорджа Кедбері для робітничих класів до комунізму в Росії. Навіть популярну музику.

— То як тоді люди зустрічатимуться?

— Вони зможуть вільно бачитися з ким хочуть, без огляду на походження. Буде безкласове суспільство.

Важко було сказати з його тону, чи він цього чекає, чи застерігає. Тож Віві, яка рідко зазірала в газети й не визначала за собою ніяких твердих переконань, згідно гмикнула й знову визирнула у вікно. Сподіваючись, уже вкотре, що її зачіска переживе цей вечір. Квікстеп і гей-гордонз вона витримає, казала мати, та коли заграють «Бравого білого сержанта», їй треба буде трохи пильнувати.

— Дугласе, зробиш мені ласку?

— Яку?

— Знаю, насправді ти не хотів їхати...

— Байдуже.

— І знаю, що ти ненавидиш танцювати, та якщо заграють кілька пісень, а мене ніхто не запросить, обіцяєш мені танець? Навряд чи я витримаю, якщо лишатимусь осторонь увесь вечір. — Вона хутко витягла руки з відносно теплих кишень. Її нігті були рівномірно вкриті лаком «Перлистий іній». Він блищав, переливаючись — зовсім як кришталева вуаль, що потроху розповзалася вагонним вікном.

— Я багато репетирувала. Я тебе не підведу.

Він усміхнувся, і, попри пронизливий холод вагона, Віві стало тепліше.

— Ти не залишишся осторонь, — сказав він і сам закинув ноги на сидіння поряд із нею. — Але так, дурненька. Звісно, я тебе запрошу.

Фремлінгтон-Голл не належав до перлин архітектурного спадку Англії. Перше враження старовинності, яке він справляв, було

оманливе: будь-хто, маючи лише базові знання з архітектури, швидко міг збагнути, що його готичні вежі не дуже поєднуються з палладіанськими колонами, що вузькі свинцеві віконниці ріжуть око на тлі стрільчастого даху величезної бальної зали, що кричущо-червона цегляна кладка вицвіла не довше як за кілька сезонів. Словом, це був будівельний покруч, гібрид усіх найгірших проявів туги за міфічним минулим, чиє почуття власної значущості надавало певного статусу непримітній сільській місцевості навколо.

Його сади, коли не поховані під кількома сантиметрами снігу, були суворо класичні: газони охайно вистрижені й густі, мов стіс дорогих килимів, трояндова оранжерея висаджена не в дусі легкої заплутаності незайманої природи, а строгими низками жорстоко обкоцаних кущів, кожен з яких ідеально відтворював розміром і формою наступний. Троянди були не блідо-рожеві й чайні, а криваво-червоні, цілеспрямовано виведені або прищеплені в лабораторіях Голландії чи Франції. Обабіч рядами росли однаково зелені кипариси Лейленда, вже в ранній юності готуючись відгородити будинок і прилеглі території від навколишнього світу. За словами одного з відвідувачів, це був не так сад, як якийсь рослинний концтабір.

Та навряд чи ці міркування непокоїли рівномірний потік гостей, які із сумками для ночівлі висаджувалися на посипану сіллю доріжку, що виляса перед будинком. Деяких особисто запросили Блумберги, які самі оздоблювали будинок (і яких лише щойно відрадили купувати його разом із назвою), деяких запросили через високопоставлених друзів Блумбергів, за їхнього висловленого дозволу, для створення правильної атмосфери. А деякі просто приїхали, прозорливо сподіваючись, що на загальному тлі кілька зайвих людей з правильними обличчями та вимовою нікому не завадять. Блумберги, які нещодавно збили чималий банківський капітал і рішуче бажали зберегти традицію балів для своїх доньок-близнючок, зажили слави як щедрі господарі. До того ж зараз багато на що дивилися крізь пальці — ніхто нікого не виставить на мороз. Особливо там, де хизуються щойно оздобленим інтер'єром.

Віві думала про це якийсь час, доки сиділа у своїй кімнаті (з рушниками, туалетними предметами й дворезимним феном) щонайменше за два коридори від кімнати Дугласа. Їй пощастило — завдяки діловим стосункам батька Дугласа з Девідом Блумбергом.

Більшість дівчат розмістили в готелі за кілька миль звідси, а от їй випало мешкати в кімнаті, майже втричі просторішій за її кімнату вдома і вдвічі розкішнішій.

Ліна Блумберг, висока елегантна жінка з утомленим обличчям людини, яка давно знає, що приваблює чоловіка суто фінансово, відреагувала на його екстравагантніші привітання піднятими бровами, а тоді сказала, що у вітальні є чай і суп для тих, кому треба зігрітися, та й узагалі — якщо Віві буде *бодай щось* потрібно, нехай покличе — щоправда, не саму місіс Блумберг. А потім наказала слугі проводити гостю до її кімнати (чоловіків розмістили в іншому крилі), і Віві, перепробувавши кожную баночку крему й понюхавши кожен флакон шампуню, якийсь час сиділа, перш ніж перевдягтися, насолоджуючись раптовою свободою й питаючи себе, як це — жити отак щодня.

Натягуючи на себе сукню (тісний ліф, довга бузкова спідниця, пошила мати за викройкою з *Butterick*) і перевзуваючись у туфлі, вона чула віддалений гомін голосів, коли повз її двері проходили люди. Атмосфера радісного передчуття просочувалася крізь стіни. Знизу чути було різнобійні звуки оркестру, що розігрівався, квапливі кроки безіменної прислуги, що готувала кімнати, і вигуки, якими віталися на сходах знайомі. Вона тижнями не могла дочекатися цього балу. А тепер, коли надійшов його час, її переповнював той самий похмурий жах, який вона відчувала, ідучи до дантиста. Не лише тому, що єдиним її знайомим тут, імовірно, буде Дуглас, чи тому, що, почувавшись страшенно розкутою і витонченою в потязі, зараз вона здавалася собі дуже юною. А тому, що на тлі інших прибулих дівчат, тоненьких і блискучих у вечірньому вбранні, вона раптом здалася собі огрядною й недостатньо гарною, а блиск її новеньких черевиків — уже потьмянілим. Адже чарівність давалася Вероніці Ньютон нелегко. Попри бігуді та вбрання — підпори й фундамент жіночності — вона мусила визнати, що завжди буде доволі ординарна. Вона була пишною в часи, коли красу вимірювали худорбою. Мала здоровий рум'янець, коли слід було б бути блідою та великокою. Досі носила дівчачі спідниці та сукні-сорочки, коли мода передбачала силует «А» та щось сучасне. Навіть волосся, від природи біляве, було неслухняне, хвилясте, шорстке і відмовлялося падати геометрично правильними лініями, як у моделей із журналів *Honey* та *Petticoat*, натомість звисаючи жмутами навколо обличчя. Сьогодні, закручене у штучні

пасма, воно видавалося жорстким та непокірним, а зовсім не тим медовим букетом, який вона собі уявляла. Назверх усього її батьки, в нетиповому для себе напливі уяви, прозвали її Віві, тож люди нерідко здавалися розчарованими, коли знайомилися з нею — наче це ім'я передбачало екзотичність, якої вона не мала.

— Не кожна може бути королевою балу, — обнадійливо казала мати. — Ти станеш комусь гарною дружиною.

«Я не хочу бути комусь гарною дружиною, — думала Віві, дивлячись на своє віддзеркалення й відчуваючи знайомий напад невдоволення. — Я лише хочу бути пристрасною Дугласа». Вона дозволила собі ненадовго віддатися фантазії, затертій, мов сторінки улюбленої книжки, — тій, у якій Дуглас, хитаючи головою від її несподіваної краси в бальній сукні, виводить її на танцмайданчик і вальсує з нею, доки в неї голова обертом не піде, твердо поклавши свою сильну долоню їй на поперек, припавши щокою до її щоки... (І в цьому, мусила визнати вона, був явний вплив діснеївської «Попелюшки». Певно, що так, адже після поцілунку зазвичай усе уявлялося трохи розмитим.) Від самого прибуття сюди в її мрію постійно втручалися стрункі таємничі двійники Джин Шрімpton, які підманювали його багатозначними усмішками та цигарками «Собраніє», — тож вона почала мріяти заново, про те, як під кінець вечора Дуглас проводить її до цієї величезної спальні, тужливо чекає біля відчинених дверей, а тоді нарешті з ніжністю підводить до вікна, дивиться в її залите місячним сяйвом обличчя і...

— Ві? Ти вдягнена?

Віві винувато підстрибнула, адже у двері різко постукав Дуглас.

— Я подумав, що ми могли б прослизнути вниз раніше. Натрапив на старого шкільного приятеля, і він прибереже для нас пару келихів шампанського. Ти там майже готова?

Задоволення від того, що Дуглас покликав її, боролось в ній з розчаруванням, що він уже знайшов із ким поговорити.

— Дві секунди, — гукнула вона, накладаючи туш на вії й молячись, щоб саме цього вечора йому випало поглянути на неї інакше. — Зараз буду.

У чорному смокінгу він був бездоганний, авжеж. На відміну від його батька, чий живіт незручно випинався над камербандом, немов роздутое

вітрило, Дуглас просто видавався вищим і прямішим, широкоплечим у накрохмаленому темному піджаку, а його шкіра — бентежно живою на тлі однотонної сорочки. Вона подумала, що він, мабуть, знає про свою красу. Коли вона сказала йому про це — жартома, щоб приховати глибину туги, спричиненої його виглядом, — він хрипко розсміявся й відповів, що почувається як загнuzданий йолоп. А потім, ніби збентежений власною забудькуватістю, теж зробив їй комплімент.

— Ти теж нівроку вбралася, старушенціє, — сказав він, обіймаючи та по-братерськи стискаючи її. Не зовсім так, як зробив би прекрасний принц, але це був дотик. Віві досі відчувала цей радіоактивний дотик на своїй шкірі.

— Ти знаєш, що нас уже офіційно замело?

Александр, блідий, вкритий ластовинням приятель Дугласа, приніс їй ще один напій. Це був її третій келих шампанського, і параліч, який вона відчула спершу, опинившись перед океаном чарівних облич, розсіявся.

— Що? — перепитала вона.

Він нахилився до неї так, щоб вона чула його крізь шум оркестру.

— Сніг. Знову пішов. Очевидно, ніхто не проїде тією під'ізною дорогою, доки завтра не підвезуть ще гравію.

Як і багато інших чоловіків, він був вбраний у червоний сюртук («Рожевий», — поправляв він її), а його лос'йон після гоління пахнув страшенно міцно, наче він сам не знав, як багато його використовувати.

— Де ти ночуватимеш? — Віві раптом уявила, як у бальній залі отабориться тисяча тіл.

— О, в мене все гаразд. В будинку, як і ти. А от що робитиме решта, не знаю. Мабуть, гулятиме усю ніч. Деякі з тих хлопців і так планували це робити.

На відміну від Віві, більшість людей, яких вона бачила навколо, ніби й не збиралися лягати до світанку, начебто це було щось самоочевидне. Усі здавалися такими впевненими й сміливими й не бентежилися перед пишним оточенням. Їхня постава й мова натякали, що для них немає нічого особливого в тому, щоб опинитись у цьому поважному домі, хоч і з цілим флотом лакеїв, чиїм єдиним бажанням було подавати їм страви та напої, і в тому, щоб залишитися на ніч без супроводу старших, коли хлопці й дівчата, ймовірно, зостануться під одним

дахом. Дівчата носили свої сукні невимушено, з безтурботністю тих, кому вечірні вбрання не менш звичні за верхній одяг.

Вони не схожі були на другорядних персонажів із діснеївського мультиту. Серед тіар і перлів траплялися густо підведені очі, цигарки, періодично навіть модні картаті спіднички. І, попри невідповідну елегантність бальної зали, схожої на весільний торт, і силу-силенну вертких бальних і вечірніх суконь, вже скоро оркестрантів умовили облишити традиційну танцювальну програму і вжарити щось сучасніше. Під інструментальну версію *I Wanna Hold Your Hand* дівчата з вереском висипали на паркет, трусячи своїми вишукано вкладеними голівками й вихляючи стегнами, залишаючи матрон з неприємним подивом хитати головами під стіною, а Віві — дійти сумного висновку, що навряд їй пощастить вальсувати з Дугласом.

Та й не була вона впевнена, що він пам'ятає свою обіцянку. Відколи вони ввійшли до бальної зали, він здавався розсіяним, ніби відчував щось, чого вона не розуміла. Власне, Дуглас узагалі не був схожий на себе — палив цигарки з друзями, обмінювався незрозумілими їй жартами. Віві була цілком упевнена, що говорить він не про близьке падіння класової системи, — якщо вже на те пішло, він видавався тривожно своїм серед чорних смокінгів і мисливських пальт. Кілька разів вона намагалася сказати йому щось особисто, щось, що відновило б їхню спільну історію, міру близькості. Якоїсь миті вона сміливо пожартувала про те, що він палить сигару, але його це не надто зацікавило — слухав її, як казала її мати, «упіввуха». А потім, так чемно, як міг, приєднався до іншої розмови.

Вона вже почувалася безглуздо, тож була майже вдячна, коли Александр звернув на неї увагу.

— Як щодо твісту? — спитав він, і вона мусила зізнатися, що вивчала лише рухи класичних танців.

— Це легко, — сказав він, ведучи її на паркет. — Тушиш цигарку носком і розтираєш поясницю рушником. Зрозуміло?

Він мав такий комічний вигляд, що вона розсміялась, а тоді озирнулася глянути, чи помітив це Дуглас. Але Дуглас, уже не вперше за цей вечір, зник.

О восьмій майстер церемоній оголосив, що фуршет накрыто, і Віві, трохи запамороченіша, ніж коли прибула сюди, зайняла місце в довгій черзі людей, що стояли за камбалою «Вероніка» або яловичиною по-

бургундськи, й питала себе, як узгодити свій лютий голод і розуміння, що жодна з дівчат навколо не їсть більш як кілька переварених морквин.

Майже випадково вона опинилася в самій гущі Александрових друзів. У трохи власницькій манері він представив її, і Віві впіймала себе на тому, що смикає свій ліф, відчуваючи, що той відкриває забагато розпашілої плоті в декольте.

— Бувала «В Ронні Скотта»? — спитав один, нахилиючись над нею так, що їй довелося відсунути тарілку.

— Ніколи його не зустрічала. Даруйте.

— Це джазовий клуб. На Джеррард-стріт. Нехай Ксандр тебе зводить. Він знає Стена Трейсі.

— Я насправді не знаю... — Віві відступила й вибачилася, перекинувши чийсь напій.

— Боже, вмираю з голоду. На тому тижні був на вечірці в Етвудів, де подавали лише мус із лосося й консоме. Довелося платити дівчатам, щоб віддавали мені свої порції. Гадав, я там, чорт забирай, зомлію від голоду.

— Нема нічого гіршого за поганий фуршет.

— Як я з тобою згоден, Ксандре. Їдеш цього року кататися на лижах?

— В лютому. Батьки винайняли помешкання Альфі Беддоу. Пам'ятаєш Альфі?

— Скоро нам знадобляться лижі, щоб просто звідси забратися.

Віві впіймала себе на тому, що поступливо відходить убік, а навколо неї триває кілька розмов. Вона вже відчувала збентеження від того, що рука Ксандра «випадково» кілька разів торкнулася її заду.

— Хтось бачив Дугласа?

— Балакає з якоюсь білявкою в картинній галереї. Я тицьнув йому пальцем у вухо, коли проходив повз. — Він удав, наче лизнув палець і сунув його у вухо сусідові.

— Потанцюємо ще, Віві? — Александр простягнув руку й хотів був повести її на танцювальний паркет.

— Я... думаю, цей танець я пропущу.

Вона приклала руку до волосся і з розпачем усвідомила, що її кучері більше не гладкі та округлі на дотик, а обвисли жорсткими жмутами.

— То ходімо здійснімо набіг на гральні столи, — сказав він і натомість запропонував узяти її під руку. — Будь моїм талісманом.

— Може, зустрінемося там? Мені справді треба... попудрити носик.

З убиральні на нижньому поверсі виляса балакуча черга, і коли Віві, одна серед гомону й шуму, який приливав і обтікав її, достояла до її початку, то збагнула, що їй дійсно треба. І була доволі ошелешена, коли раптом під крик: «Віві! Люба! Це Ізабель. Іззі? Пам'ятаєш, у місці де Монфор? Хіба ж ти не красуня!» — заповнився обмежений простір між нею й дверима туалету.

Дівчина, яку Віві лише неясно пригадувала (може, через кількість випитого шампанського, а може, через щире невпізнання), викотилася перед нею, однією рукою неелегантно підбираючи свою довгу рожеву спідницю, й поцілувала Віві просто за вухом.

— Люба, я прошмигну поперед тебе, можна? Я просто *вмираю*. Зараз зганьблюся, якщо... *Чудово*.

Двері перед ними відчинились, і Ізабель зникла всередині, а Віві впіймала себе на тому, що схрещує ноги — етап очікування для її міхура перетворився з віддаленої потреби на неприємно термінову.

— Кляте стерво, — промовив голос позаду неї. Віві винувато почервоніла, гадаючи, що це адресовано їй. — Весь вечір вони з Форстер привласнюють Тобі Дакворта й Кінну варту. Марґарет Б-В страшенно засмучена.

— Афіні Форстер навіть не подобається Тобі Дакворт. Вона просто грається з ним, бо знає, що він до неї небайдужий.

— З ним і ще з половиною кенсінгтонських казарм.

— Не знаю, як вони не бачать, що в неї всередині.

— Зате *зовні* вони бачили її достатньо.

Чергою прокотився сміх, і Віві, набравшись сміливості, озирнулася.

— Кажуть, її батьки майже не говорять із нею.

— І ти здивована? З її репутацією...

— Знаєш, подекують, що вона...

Голоси позаду впали до шепоту, і Віві знов обернулася до дверей, щоб ніхто не подумав, що вона підслуховує. І спробувала, без успіху, не думати про свій міхур. А потім спробувала, ще з меншим успіхом, не думати про те, де зараз може бути Дуглас. Вона боялася, як би в нього не склалося хибного враження про її стосунки з Александром. І була розчарована, що на балу виявилось зовсім не так весело, як вона

очікувала. Вона майже не бачила Дугласа, а коли бачила, той здався якимось недосяжним незнайомцем, а зовсім не її Дугласом.

— Ти йдеш? — Дівчина позаду неї вказувала на відчинені двері. Певно, Ізабель вийшла звідти, не сказавши жодного слова. Почуваючись розлюченою та дурною, Віві увійшла до вбиральні, а тоді вилаялась, адже крайка її спідниці потьмяніла від водянистої плівки невідомого походження на мармуровій підлозі.

Вона сходила в туалет, невдоволено обсмикнула волосся, припудрилася, щоб усунути блиск поту на шкірі, невміло спробувала накласти густий шар туші на вії, вже й без того схожі на павучі лапки. Нічого казкового в її образі не лишилося, думала вона. Хіба якщо порівнювати зі Злими сестрами.

Нетерплячий стукіт у двері став надто настирливим, щоб ігнорувати його. Вона вийшла в коридор, уже готова перепросити за надто довге перебування всередині, але на неї ніхто не дивився.

Дівчата в черзі відверталися від неї в бік грального залу, жвавий рух у якому висмоктав з них увесь настрій. Віві знадобилося кілька секунд, щоб звикнути, а потім, як і решта, вона повільно пішла на звук брязкоту й періодичних вигуків, відчуваючи, як раптом холодне повітря. Пролунав звук придушеного ріжка, і Віві зауважила, що, мабуть, розпочалося змагання з гри на мисливських ріжках, про яке казав їй Ксандр. Але в цей ріжок дуділи без жодної вишуканості — повітря виривалося смикано, наче хтось задихався чи реготав.

Віві зупинилася на вході у гральний зал, позаду компанії чоловіків, і озирнулася. На протилежному боці величезного залу хтось відчинив французькі вікна на передні газони, і всередину під гострим кутом завіювало випадкові сніжинки. Вона обхопила себе руками, відчуваючи, як шкіра вкривається сиротами. Збагнула, що наступила комусь на ногу, і відійшла, винувато глянувши в обличчя чоловікові, готова перепросити. Але він не помітив. Він дивився просто перед собою, трохи розтуливши рота, наче в алкогольному мареві не знав напевне, що саме бачить.

Адже там, між рулеткою та блекджеком, гарцював величезний сірий кінь, роздуваючи ніздрі й обертаючи очима, нервово переступаючи взад-вперед досі вкритими снігом копитами серед моря обурених, але радісних облич. На його спині сиділа дівчина з найбільшою шкірою, яку колись бачила Віві. Її сукня відкривала довгі алебастрові ноги,

а стопи були обтягнуті святковими пантофлями в лелітках. За спиною розсипалося довге темне волосся. Одну голу руку вона тримала в повітрі, майстерно ведучи тварину поміж столами за допомогою вузди й повода, іншою прикладала до губ мідний ріжок. Віві відсторонено зауважила, що, на відміну від її власних, уже вкритих плямами рук, та дівчина не подавала ані найменших ознак замерзання.

— Гей, дивіться! — Один із чоловіків у рожевому сюртуку в кутку дмухав у свій ріжок. Двоє інших видерлися на столи, щоб бачити краще.

— Трясця, очам не вірю.

— Застрибуй на стіл з рулеткою! Зсунемо їх разом!

Віві бачила в кутку Александра, який сміявся й глузливо салютував келихом. Поряд із ним кілька матронистих няньок жваво перемовлялися, вказуючи в центр кімнати.

— Можна я буду лисом? Дам тобі мене впіймати...

— Ух. Боже, ця дівчина на *все* піде заради уваги.

Афіна Форстер. Віві впізнала зневажливий тон дівчини з черги до туалету. Але, як і решта, була зачарована неймовірним видовищем перед собою. Афіна зупинила коня, пригнулася до його шиї й низьким хрипкуватим тоном звернулася до гурту юнаків:

— Хтось має випити, любі?

У її голосі чувся досвід, сумніший і дивніший, ніж можна було осягнути. Нота скорботи, чутна навіть у найщасливішу мить. Їй піднесли море келихів, що блищали в тисячоватному сяйві кришталевих люстр. Вона впустила ріжок, піднесла келих і єдиним ковтком осушила його під місцеві оплески.

— А тепер хто з вас, любі, запалить мені цигарку? Я впустила свою, коли вистрибувала з розарію.

— Афіно, старенька, ти не проти зіграти нам леді Годіву, га?

Пролунав сміх, який різко обірвався. Оркестр змовк, і Віві озирнулася на звук стривоженого шепоту.

— Що це ти *в біса* робиш? — Посеред кімнати, у зеленій сукні, що облягала її пряму фігуру, вималювалася Ліна Блумберг і стала обличчям до коня, вперши у стегна руки з побілілими кісточками. Її обличчя побагровіло від стримуваної люті, очі блищали так само яскраво, як різьблені камінці навколо її шиї. Шлунок Віві стиснувся від недоброго передчуття.

— Ти мене чула?

Афіна Форстер анітрохи не збентежилась.

— Це мисливський бал. Бідака Старий Лісничий почувався трохи обділеним увагою.

Новий вибух сміху.

— Ти *не маєш права*...

— Наскільки я знаю, він має більше права бути тут, ніж ви, місіс Блумберг. Містер Б. казав мені, що ви навіть не полюєте.

Чоловік поряд із Віві у захваті вилаявся під ніс.

Місіс Блумберг відкрила була рот, але Афіна невимушено махнула рукою.

— О, не треба влаштовувати скандал. Ми з Лісничим просто подумали, що можна зробити бал трохи... *автентичнішим*. — Афіна потяглася по ще один келих шампанського й осушила його страшенно млосним жестом, а тоді додала, так тихо, що лише ті, хто стояв найближче, розчули: — На відміну від цього будинку.

— Злазь... негайно злазь з коня мого чоловіка! Як ти *смієш* так зловживати нашою гостинністю?

У свої найкращі часи Ліна Блумберг справила б могутнє враження. Її зріст і відчуття влади, яким наділяють величезні статки, вочевидь зробили її незвичкою до того, щоб їй кидали виклик. Вона не ворухнулася, відколи заговорила вперше, проте відчуття контрольованої люті висмоктало з кімнати будь-які залишкові веселощі. Люди тривожно переглядалися, гадаючи, хто з двох супротивниць здасться першою.

Тривала болісна тиша.

Слабшою виявилась Афіна. Коротку мить, що здавалася вічністю, вона нерухомо дивилася на Ліну Блумберг, а тоді відхилилась і заходилася повільно розвертати коня назад між столами, зупинившись лише для того, щоб узяти цигарку.

Затхлу кімнату прорізав голос старшої жінки:

— Мене попереджали не запрошувати тебе, але твої батьки запевняли, що ти трохи подорослішала. Очевидно, вони помилились, і можу тобі пообіцяти: коли все скінчиться, я недвозначно їх повідомлю.

— Бідолашний Лісничий, — проворкотіла Афіна, нахилиючись до шиї коня. — А він так сподівався на партію в покер.

— А поки що я не хочу бачити тебе до кінця вечора. Вважай, тобі пощастило, що погода не дозволяє мені викинути тебе звідси за вухо, юна леді. — Крижаний тон місіс Блумберг переслідували Афіну, яка вела коня назад до французьких вікон.

— О, не турбуйтеся про мене, місіс Блумберг. — Дівчина озирнулася з лінивою чарівною усмішкою. — Мене викидали з *набагато* поважніших домів, ніж цей.

А тоді вона пришпорила коня своїми блискучими пантофлями, і вони разом перестрибнули невисокі кам'яні східці та майже безшумно пустилися легким галопом у сніжну темряву.

Запала важка тиша, а потім, за наказом суворої господині, оркестр заграв знову. Компанії людей перегукувалися, вказуючи на сніжні відтиски копит на полірованій підлозі, доки бал потроху оживав. Майстер церемоній оголосив, що за п'ять хвилин у Великому залі відбудеться змагання з гри на мисливських ріжках, а на тих, хто голодний, ще чекає вечеря в обідній залі. За кілька хвилин усе, що залишилось від появи Афіни, — примарний відтиск в уяві спостерігачів (обриси якого вже танули в передчутті наступної розваги) й кілька калюж талого снігу на підлозі.

Віві досі дивилася на Дугласа. Стоячи біля величезного каміна, він очей не зводив зі вже зачинених французьких вікон, як раніше не зводив їх з Афіни Форстер, що сиділа на величезному коні за кілька кроків від нього. Доки всі навколо були обурені або приголомшені й хихикали в нервовому захваті, вираз обличчя Дугласа Ферлі-Галма був дещо інший. Дещо нерухомих і зачарований. І від цього Віві зробилося страшно.

— Дугласе? — промовила вона, пробираючись до нього і намагаючись не послизнутися на мокрій підлозі.

Здавалося, він не чує.

— Дугласе? Ти обіцяв мені танець.

Минуло кілька секунд, перш ніж він помітив її.

— Що? О, Ві. Так. Гарзд. — Він знову перевів погляд на двері. — Мені... тільки мені треба спершу випити. Я принесу тобі келих. Зараз повернуся.

І саме в ту мить, згодом згадувала Віві, довелося визнати, що ніякого казкового фіналу цей вечір не матиме. Дуглас не повернувся з напоями,

і вона стояла біля каміна майже сорок хвилин із розсіяною скляною усмішкою на обличчі, намагаючись видаватися цілеспрямованою, а не покинутою, мов зайвий предмет. Спочатку не хотілося рухатись, адже навколо було стільки людей, а будинок такий великий, — вона не була впевнена, що Дуглас знайде її знову, коли про неї згадає. Та коли вона помітила, що група біля квіткової композиції зауважила її самотність, і коли той самий офіціант підійшов до неї вже тричі: двічі — щоб запропонувати напої, і втретє — щоб спитати, чи в неї все добре, вона прийняла друге запрошення Александра на танець.

Опівночі стали виголошувати тости, і почалась якась дивна, неформальна гра за участі юнака з лисячим хвостом, припасованим до піджака, який гасав будинком, рятуючись від гарячого переслідування кількох друзів у рожевих сюртуках і з мисливськими ріжками. Один послизнувся і важко впав на воценій підлозі, зомлівши від удару об парадні сходи, але інший влив йому в рот вміст стременної чаші, і той отямився, відпльовуючись і захлинаючись, встав і продовжив гонитву, ніби нічого й не сталося. О першій ночі Віві, якій хотілося повернутися до своєї кімнати, сказала, що супроводить Александра до стола з блекджеком, де той неочікувано виграв сім фунтів. У нападі ентузіазму він сказав їй, що з нею виграє все. Від того, як він назвав її своїм «талісманом», їй стало трохи зле — а також від кількості випитого шампанського. О пів на другу вона побачила місіс Блумберг, що жваво дискутувала зі своїм чоловіком у приміщенні, схожому на приватний кабінет. Трохи видно було також пару розпростертих жіночих ніг у блискучих перламутрових колготках. Віві впізнала їх — вони належали рудій дівчині, яку вона бачила раніше, коли ту нудило у вікно.

О другій пробив невидимий годинник на церковній вежі, і Віві змушена була визнати, що Дуглас не дотримає своєї обіцянки, що вона не опиниться в його ніжних обіймах і вечір не завершиться довгоочікуваним поцілунком. Оточена хаосом навколо, дівчатами, які верещали з червоними й змазаними обличчями, хлопцями, які напідпитку розкинулися на диванах, періодично затіваючи невмілі бійки, вона хотіла лише заховатися сама у своїй кімнаті й ридати, не турбуючись, що хтось почує.

— Ксандре, я, мабуть, піду до себе в кімнату.

Той саме говорив з одним зі своїх друзів, і його рука невимушено обвивалася навколо її талії. Він здивовано обернувся до неї.

— Що?

— Я справді втомилася. Сподіваюся, ти не проти. Я чудово провела вечір, дуже тобі дякую.

— Не можна зараз лягати спати. — Він театральньо відсахнувся. — Вечірка лише починається.

Його вуха, помітила вона, побагровіли, повіки наполовину прикрили очі.

— Вибач. Ти був страшенно добрий. Якщо натрапиш на Дугласа, можеш переказати йому, що мене... мене сьогодні ввечері вже не буде?

Голос позаду Александра гримнув:

— Дуглас? Не думаю, що Дуглас занепокоїться.

Кілька чоловіків презирнулись і вибухнули швидким залпом сміху. Щось у їхніх обличчях знеохотило її просити пояснень. А може, просто весь вечір вона почувалася чиєюсь наївною, незугарною кузиною й не бажала посилювати це враження про себе. Вона рушила до виходу з гральної зали, засмучено схрестивши руки на грудях, і вже більше не дбала про свій вигляд. Усе одно люди навколо були надто п'яні, щоб звертати увагу. Музиканти взяли перерву, сиділи та їли канапки з таці, притуливши інструменти до стільців, доки Дасті Спрінгфілд співав із динаміків меланхолійну мелодію, від якої у Віві сльози навернулися на очі.

— Віві, не можна зараз іти нагору. — Александр ішов за нею назирці. Він простягнув руку й розвернув її за плече. Кут нахилу його голови вичерпно підказав їй, наскільки він п'яний.

— Мені справді шкода, Александре. Чесно, я відмінно провела час. Але я втомилася.

— Іди... іди чогось поїж. У кімнаті для сніданку скоро подадуть кеджері³.

Він тримав її за передпліччя, стискаючи трохи міцніше, ніж було зручно.

— Знаєш... ти дуже гарна у своїй... своїй сукні.

Він не зводив очей з її *форм*, і алкоголь не залишив ані тіні стриманості в його очах.

— Дуже гарна, — сказав він. А потім, просто на випадок, якщо вона не зрозуміла: — Дуже, дуже гарна.

Віві стояла в муках нерішучості. Відвернутися від нього зараз було б верхом нечемності до хлопця, який так старанно її розважав. І все ж від того, як він витріщався на її груди, їй було ніяково.

— Ксандре, мабуть, ми можемо зустрітись за сніданком.

Здавалося, він її не чує.

— Проблема з худими жінками, — казав він, звертаючись просто до її грудей, — а в наші дні просто достобіса худих жінок...

— Ксандре?

— ...в тому, що вони не мають грудей. Того, що можна назвати грудьми.

Говорючи, він боязко підніс до неї руку. Ось тільки не її руки сподівався торкнутися.

— Ой! Ти... — Виховання Віві не підказало їй жодної адекватної відповіді. Вона розвернулась і швидко вийшла з кімнати, захисним жестом прикриваючи груди та ігноруючи не надто щирі благання позаду.

Вона мала знайти Дугласа. Вона не зможе заснути, доки його не знайде. Треба заспокоїти себе, що, яким би недосяжним він не здавався цього вечора, коли вони зрештою підуть звідси, він знову стане її Дугласом — добрим, серйозним Дугласом, який ремонтував проколоти шини на її першому велосипеді, який, за словами батька, був «глибоко порядним юнаком», а ще двічі водив її в кіно на «Тома Джонса», навіть якщо вони сиділи далеко не в задньому ряду. Віві хотіла розповісти йому, який жахливий цей Александр (і таємно плекала щойно розквітлу надію, що його ница поведінка підштовхне Дугласа до усвідомлення своїх справжніх почуттів).

Шукати стало легше тепер, коли юрба проріділа до маленьких, переважно статичних компаній, групи людей стали менш аморфними й цементувались у виснажені зграйки. Старші гості розійшлися по своїх кімнатах, хтось — дорогою виголошуючи невдоволені претензії, а надворі чути було принаймні один трактор, що намагався розчистити доріжку від будинку. У гральній залі Дугласа не було, в головній бальній залі теж, і в прилеглому коридорі, і під парадними сходами, і він не випивав з рожевими сюртуками в барі «Рейнард». Ніхто вже не помічав її: пізня година та споживання алкоголю перетворили її на невидимку. Але здавалося, що і його також — кілька разів у своїй втомі вона гадала, чи не міг він, з його вираженою неприязню до таких

помпезних, класово упереджених подій, узагалі поїхати додому. Віві сумно шморгнула носом, збагнувши, що так і не спитала, де його кімната. Вона настільки поринула у свою особисту фантазію, у передчуття, як він проведжатиме її до дверей, що навіть не подумала: може, треба дізнатися, де його поселили? «Я знайду його, — вирішила вона. — Знайду місіс Блумберг, і вона мені підкаже. Чи просто стукатиму в кожні двері в іншому крилі, доки хтось не знайде його для мене».

Вона пройшла повз парадні сходи, переступаючи через парочки, що сиділи, притулившись до поруччя, дослухаючись до віддаленого вереску дівчат, коли оркестр бадьоро заграв знову. Втоmlена, вона проминула ряди родових портретів, чії барви не поблякли із часом, а позолочені рамки підозріло блищали. На пухнастому червоному килимі під її ногами були тепер сліди недбало загашених цигарок і випадково кинута серветка. За межами кухні, з якої точився запах випікання хліба, вона проминула Ізабель, яка нестримно сміялася на плечі в привабливого юнака. Не схоже було, що Іззі впізнала Віві зараз.

За кілька кроків звідти коридор впирався в глухий кут. Віві підняла очі на важкі дубові двері, озирнулася, переконуючись, що її ніхто не бачить, і широко позіхнула. Нахилилася, щоб скинути взуття — кілька годин по тому, як вони почали муляти. Взуне їх знову, коли знайде Дугласа.

І коли вона підняла голову, то почула цей звук — шарудіння, періодичне кректання, наче хтось упав за дверима п'яний і намагається підвестися. Вона ошелешено глянула на двері, з-за яких долинав звук, і помітила, що ті трохи прочинені й легкий подув зимного повітря тече під стінкою коридору. Боса, вона підкралася до дверей, обхопивши себе однією рукою від пронизливого холоду, не знаючи, чому просто не гукнула, чи там усе гаразд. Зупинилася, беззвучно відчинила двері й обвела поглядом цей закуток будинку.

Спочатку вона подумала, що жінка була впала, адже здавалося, що він підтримує її, намагаючись притулити до стіни. Віві спитала себе, чи не варто запропонувати допомогу. А тоді оглухлі від утоми чи потрясіння чуття вловили ритмічні звуки, що долинали від цих людей швидкими послідовними ривками. І стало видно, що довгі бліді ноги жінки не безвільні, безпорадні кінцівки п'яної людини, а міцно обвивають його, подібно до змій. І коли очі Віві при звичаїлися до

темряви й відстані, вона із жахом упізнала довге темне волосся жінки, яке хаотично спадало на обличчя, і єдину пантофлю з лелітками, на яку осідали випадкові сніжинки.

Відчуваючи водночас огиду й зачарування, Віві кілька секунд просто дивилася, перш ніж із напливом сорому збагнула, за чим спостерігає. Вона стояла, притулившись спиною до напіввідчинених дверей, і цей звук гротескно відлунював у вухах, дисонуючи з ударами серця.

Вона хотіла була піти, але що довше стояла, то більше ціпеніла, прикипала до грубої поверхні дверей, навіть коли її руки взялися сиротами від нічного повітря, а зуби зацокотіли. Замість того щоб утекти, Віві тулилася до прохолодного дуба й відчувала, як її ноги зникають з-під неї: вона збагнула, що хоч ніколи не чула цього тону раніше, та голос чоловіка їй знайомий. Що їй знайомі чоловікова потилиця, його рожеві вуха, гострий край, де його волосся сягає комірця, як знайомі були дванадцять років тому, коли вона тільки-но в них закохалася.

[3](#) Англо-індійська страва з рису, яєць та цибулі.

Розділ третій

Може, вона й не стала дебютанткою року (і тепер, коли вона була «порядна», ніхто не обговорював, *чого б це*), але мало хто зі спостерігачів сумнівався, що весілля Афіни Форстер, яку називали і «останньою дебютанткою», і «цим дівчиськом», і, в колі менш поблажливих світських матрон, чимось значно гіршим, із Дугласом Ферлі-Галмом, сином саффолкських землевласників Ферлі-Галмів, можна було сміливо назвати весіллям року.

У списку запрошених було достатньо заможних і впливових імен, щоб забезпечити в рочистостям помітне місце у світській хроніці, з кількома доволі зернистими чорно-білими світлинами. Бенкет організували в одному з найкращих джентльменських клубів на Пікаділлі, чию звичну атмосферу пихи та хвальби із запахом тютюну тимчасово згладили весняні квіти й задрапував білий шовк. Батько нареченої, який часто проголошував, що після відставки пана Проф'юмо⁴ суспільство розвалюється, вирішив, що найкраща лінія захисту від моральної анархії — зібрати твердиню з поважних товаришів на підтвердження, що це не так. Можливо, це й вилилося в доволі старомодний і тверезий бенкет, з добірним товариством державних мужів, старих бойових товаришів, оказіональним єпископом і частими посиланнями в його промові на «тверде дотримання стандартів», що викликало смішки в молодших гостей, але всі погоджувалися, що молодь надала веселості цьому бенкетові. А наречена, що, за деякими сподіваннями, могла сприйняти це як виклик до непристойної поведінки, лише таємничо всміхалася з-за головного столу та з обожнюванням дивилася на свого новоспеченого чоловіка.

Тут був наречений, однодушно визнаний «ласим шматочком», чії серйозні манери, беззаперечна краса й родинний статок розбили серця потенційних тещ у кількох графствах. Навіть коли він стояв у своєму ранковому костюмі, офіційний і скутий, немов тримаючи на плечах усю вагу урочистості, на його обличчі проступало неприховане щастя, очевидне з того, як він озирався в пошуках своєї нареченої і як м'якшав його погляд, коли він її бачив. А ще — з того, як, попри присутність родини, найкращих друзів і сотні інших гостей, охочих

передати свої найтепліші побажання й привітання, очевидно було, що він волів би залишитися з нею наодинці.

І була наречена, чиї вологі очі та шовкова сукня косого крою, що легко ковзала її, мабуть, надто худю фігурою, навіть найзапекліших її ганьбителів змусили визнати: хай хто вона є (а думок із цього приводу не бракувало), крім всього цього, вона, безумовно, неабияка красуня. Її волосся, що зазвичай трохи безладними каскадами спадало спиною, було напомажене, приборкане й по-королівськи вкладене на тім'ї, закріплене тіарою зі справжніми діамантами. В інших дівчат шкіра видавалася б сірою на тлі білизни шовку, але в неї лише відбивала його мармурову гладкість. Очі, блідо-аквамаринові, були професійно підведені й блищали під шаром срібла. Її рот складався в легкий загадковий усміх, який не відкривав зубів, окрім тих моментів, коли вона оберталася до свого чоловіка й розпливалася у широку нестримну усмішку або періодично припадала губами до його губ із натяком на якусь особисту, відчайдушну пристрасть, від чого всі навколо нервово сміялись і відводили очі.

Якщо на зауваження гостей, що сьогодні справді «прекрасний день, чудова нагода», обличчя її матері й демонструвало щось більше, ніж звичайну міру полегшення, ніхто нічого не коментував. Було б непристойно в такий день нагадувати, що кілька місяців тому її доньку скрізь вважали «негідною партією». І тоді як дехто міг дивуватися, чому таке грандіозне весілля спланували в такому поспіху (уже за чотири місяці після знайомства пари, коли наречена явно не слабувала на становище, яке зазвичай підганяє такі події), більшість чоловіків обмінювалися штурханцями й зауважували, що як єдиний законний спосіб отримувати певні задоволення — це шлюб, а наречена більш ніж спокуслива, то нащо чекати?

Джастіна Форстер сиділа за головним столом і відважно всміхалася. Спершу вона намагалася не зважати на свого й без того холеричного чоловіка, який досі злився, що дата весілля завадила його щорічній ветеранській подорожі на Іпр (наче це її провина!), і вже згадав про це не менш як тричі (впродовж однієї промови!), тепер — на свою доньку, яка, за два стільці від неї, вочевидь детально звітувала своєму чоловікові про їхню «суто жіночу» розмову, яку вона так необачно провела вчора ввечері.

— Вона вважає, що пігулки — це аморально, любий, — шепотіла Афіна, пирхаючи від сміху. — Каже, якщо ми підемо по рецепт до старого доктора Гаркорта, то не встигнемо озирнутись — такий крик підніметься, що дійде до нового Папи Римського і нас буде ввергнуто у вогняну геєну.

Дуглас, досі не звиклий до такого відвертого обговорення альковних справ, щосили намагався здаватися холоднокривим, борючись при цьому зі знайомою хвилиною пристрасті до жінки поряд із собою.

— Я відповіла, що Папа може бути трохи зайнятий, щоб перейматися, чи стара добра я ковтає протизаплідні пігулки. Та це вочевидь не так. Як і Господь, Павло Сьомий — чи Восьмий, чи який він там — знає все: чи маємо ми нечестиві думки, чи думаємо про злягання просто для задоволення, чи кладемо замало на тарілку для жертв.

Вона нахилилася до чоловіка й промовила пошепки, досить голосно, щоб її мати чула:

— Дугласе, любий, напевно, він навіть знає, куди ти поклав свою руку просто зараз.

Ліворуч від Дугласа почулося раптове сичання, і він спробував (але невдало) вгамувати дружину, а тоді спитав свою нову тещу, чи принести їй води, тримаючи обидві руки на видноті.

Збентеження Дугласа тривало недовго, бо було не надто щире: він швидко вирішив, що йому до душі нестримність Афіни, її безтурботне ставлення до суспільної моралі та обмежень, які так нав'язливо диктують їм правила життя. Афіна поділяла його зародкові погляди: суспільство втрачає свою важливість, і вони могли б бути піонерами в тому, щоб виражати себе так, як їм хочеться, робити те, що хочеться, без огляду на умовності. Він мусив узгоджувати все це з роботою в батьківському маєтку, але Афіна щаслива була чинити по-своєму. Вона не надто цікавилась облаштуванням їхнього нового будинку («Наші матері так чудово на цьому знаються»), але любила виїздити на своєму новому коневі (його передвесільному подарункові), лежати з книжкою перед каміном і, коли Дуглас не працював, їздити з ним до Лондона на танці, в кіно, а понад усе — проводити в ліжку якнайбільше часу.

Дуглас і не знав, що можливо відчувати таке: він проводив дні у стані розсіяного збудження, уперше в житті нездатний зосередитися

ridmi
ТВІЙ УЛЮБЛЕНИЙ КНИЖКОВИЙ

КУПИТИ